

Tisztelt Olvasó!

A De iurisprudentia et iure publico Jog- és politikatudományi folyóirat 2009/3-4., dupla számában nyolc tanulmánnyal és három recenzióval ismerkedhet meg.

Julesz Máté, a *Szegedi Tudományegyetem Népegészségtani Intézetének tudományos munkatársa* [Gondolatok a Költségvetési Tanácsról](#) (Thoughts on the Budget Council) című angol nyelvű tanulmánya a Költségvetési Tanács intézményét vizsgálja. Ennek kapcsán a Tanács működésének lehetőségeit és a társadalmi-jogi háttérrel elemzi. A pozitív jogba sokszor beleszól a természetjog: alakítja, finomítja. A Költségvetési Tanács működésével, valamint a költségvetés intézményével kapcsolatos társadalmi álláspontok mellett sem lehet szó nélkül elmenni. A Tanács sajtóvisszhangja is helyet kap a tanulmányban; a társadalmi elvárások megfogalmazása révén pedig a Költségvetési Tanács általános (állampolgári) és speciális (jogászszakmai) megítélése kap hangot.

Kasza Péter Ferenc, a *Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási Jogi és Pénzügyi Jogi Tanszék egyetemi adjunktusa* [A dohányzás elleni háború Magyarországon](#) című tanulmányában a nemdohányzók védelmét szolgáló törvényi szabályozás fejlődésének bemutatása mellett a témában született jelentősebb helyi önkormányzati rendeleteket (és azok képviselő-testületi vitáit) is áttekinti. A műből kiderül, hogy míg a törvényi szabályozás elsősorban a zárt légtérű helyiségekre és ott a passzív dohányosok védelmére fókuszál, addig az önkormányzati ülések jegyzőkönyveiből, a rendeletek indoklásából az világlik ki, hogy a képviselő-testületek nem elsősorban a füst, hanem a csikkek ellen akarnak védekezni a dohányosok jogainak korlátozásával. A szerző rámutat, hogy az önkormányzati rendeletek sok esetben alkotmányjogi szempontból aggályosak: ellentétesek a jogbiztonság (mint a jogállam egyik feltételének) elvével, illetve sok esetben a dohányosok emberi méltóságához való jogát is az indokoltnál jelentősebb mértékben csorbítják.

Kiszely Katalin, a *Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi és Római Jogi Tanszékének doktorjelöltje* [A szupranacionális társasági modellek jellemzői](#) címmel írt tanulmányt. A közösségi jogalkotás a társasági jog területén, úgy tűnik, elindult a befejezetlenség állapotából a befejezettség irányába mutató skálán az utóbbi irányába. Az eddigi jogharmonizációs folyamatra épülő egységes jogi szabályozás szupranacionális társasági jogi modelleket hozott létre (Európai Gazdasági Egyesülés, Európai Szövetkezet, Európai Részvénytársaság; az Európai Zártkörű Társaság statútumának tervezetét pedig a Parlament már az első olvasatban elfogadta). Az Európai Zártkörű Társaság modelljének tervezett hatálybalépésével (2010. július 10.) a KKV-k is jelentőségüknek megfelelő szerephez jutnak majd az egységes belső piacon. Társaságot alapíthatnak európai arculattal, európai jogalanyisággal. Vajon a közösségi jogalkotás a társasági jogalkotás területén erősíti-e azt a folyamatot, amely egy új európai jog, egy új „ius commune” kialakulásához vezethet? Mik az egyes szupranacionális modellek egyedi és közös jellemzői? Ezen kérdések vizsgálata képezi az értekezés tárgyát.

Negyedikként **Nótári Tamás**, a *Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi és Római Jogi Tanszékének egyetemi docense* [Előkészületek Nagy Károly császárrá koronázásához – III. Leó pápa koncepció per](#) című esszéjét olvashatják. Írásában a szerző a III. Leó pápa (795–816) elleni, nézete szerint koncepció per történeti háttéréhez kíván néhány megjegyzést tenni, amely fontos szerepet játszott Nagy Károly birodalom- és egyházszervezői stratégiájában, valamint a frank uralkodó császárrá koronázásának előkészítésében, miként az önálló Bajor Hercegség felszámolását szolgáló, III. Tasziló herceg elleni, Nagy Károly által rendezett koncepció per is. Írásában a korabeli forrásokat veszi

kritikai elemzés alá abból a szemszögből, hogy a kortárs, illetve későbbi historiográfia mennyiben kívánt hozzájárulni a frank uralkodó hatalmi igényeinek legitimációjához.

Ezt követően **Orosz Nóra Natália**, a *Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Római Jogi Tanszékének PhD-hallgatója* [A lex Irnitana dolus-klauzulájának értelmezéséhez](#) (Zur Interpretation der dolus-Klausel in c. 84 der lex Irnitana) című, német nyelvű tanulmányával ismerkedhet meg az Olvasó. 1981-ben Spanyolországban, a Molino del Postero-hegyen fedezték fel a lex Irnitana hat fennmaradt bronztabláját, melyek egy addig ismeretlen város, *municipium flavium irnitatum*, törvényeit tartalmazzák. A lex Irnitana dolus-klauzuláján (c. 84 IXB 9 sq.) keresztül megismerhetjük a spanyol municipium igazságszolgáltatását a Kr. u. I. századból. A dolus-klauzula új megvilágításba helyezi a *societas*, *fiducia* és *mandatum* esetén fennálló felelősség anyagi jogi problémáját, a lex Irnitana eljárásjogi szabályai pedig lényegesen gazdagítják a római eljárásjogi ismereteinket.

Rixer Ádám, a *Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási Jogi Tanszék egyetemi docensének* [Egy új társadalmi szerződés körvonalai a roma kérdés ürügyén](#) című írásának középponti gondolata, hogy a részvételi típusú demokrácia intézményeinek számszerű és minőségi erősítése már középtávon is szinte szükségképpen vezet az egész társadalomra irányadó prioritások megfogalmazásához. Az írás ezen prioritásokat felsorolja és nemzeti "főkérdéseknek" nevezi, ezek közül is kiemelve a roma-kérdést. Az írás tudatosan egy rövid probléma-katalógus összeállítására vállalkozik, hangsúlyozva a többségi társadalom felelősségét.

A soron következő írást **Szabó Péter**, a *Friedrich-Alexander-Universität Erlangen Nürnberg, Institut für Recht und Technik tudományos munkatársa* készítette [Hivatásos labdarúgó-mérkőzések rendőrségi veszélyelhárításával kapcsolatos tagállami kötelezettségek Európa-jogi alapja](#) (Europarechtliche Grundlagen der mitgliedstaatlichen Pflichten zur polizeilichen Gefahrenabwehr von professionellen Fußballspielen) címmel. A tanulmány két főbb részre tagolódik. Egy alapvető bevezető után az első részben az említett tagállami kötelezettség Európa-jogi alapjait elemzi a szolgáltatások szabad áramlásának tekintetében a hivatásos labdarúgó mérkőzések rendőrségi veszélyelhárításáról. A második nagyobb részben ugyanez kerül elemzésre az EU 3. pillérének (Rendőrségi és Igazságügyi Együttműködés Büntetőügyekben) alapján. Ezt követően a két jogalap összehasonlítására kerül sor.

Végül számunk utolsó tanulmánya **Tóth J. Zoltán**, a *Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Jogelméleti Tanszékének egyetemi adjunktusa* [A halálbüntetés a XVIII-XIX. századi német filozófiai gondolkodásban](#) című esszéje. E tanulmány a címben vázolt korszak legfontosabb német filozófusainak a legsúlyosabb büntetőjogi szankcióról vallott nézeteit mutatja be és elemzi, az egyes felfogásokat az adott gondolkodók filozófiai nézetrendszerének egészében is elhelyezve. Ennek kapcsán először röviden bemutatja a milánói társadalomreformer, Cesare Beccaria nézeteit, mint aki a késő újkor büntetőjogi vitatémáit a leginkább meghatározta; majd ezt követően az erre a felfogásra adott filozófiai reakciók közül részletesen elemzi a német bölcselek elgondolásait, akik a legmarkánsabb véleményt fogalmazták meg a XVIII. század végi és XIX. századi halálbüntetéssel kapcsolatos filozófiai irodalomban. Ez utóbbi során a szerző előbb bemutatja Kant, Fichte, majd Hegel ma jobbjára "abszolútnak" bélyegzett elgondolásait, majd tanulmánya lezárásaként röviden ismerteti Marx és Nietzsche e témakörben született gondolatait.

A tanulmányokat követően három recenzió kerül ismertetésre.

Ezek közül elsőként **Matura Tamás**, a *Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi és Római Jogi Tanszékének PhD-hallgatója* [Nótári Tamás: A salzburgi historiográfia kezdetei](#) című könyvét mutatja be.

Másodikként **Molnár András**, a *Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Jogelméleti Tanszékének PhD-hallgatója* [Melvin Aron Eisenberg: The Nature of the Common Law](#) című kötetét ismerteti.

Harmadikként pedig **Sándor István**, az *Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Római Jogi Tanszékének egyetemi docense* [Nótári, Tamás: Law, Religion and Rhetoric in Cicero's Pro Murena](#) című könyvét recenzálja.

Lapunk következő száma várhatóan 2010. január 18-án jelenik meg.

Paczolay Péter
főszerkesztő